

**BOOK REVIEW: ĎURICOVÁ, ALENA – LAUKOVÁ, JANA. OD TEXTU
K PREKLADU XVI – 1. ČASŤ**

**RECENZIA PUBLIKÁCIE: ĎURICOVÁ, ALENA – LAUKOVÁ, JANA. OD TEXTU
K PREKLADU XVI – 1. ČASŤ**

ZUZANA GAŠOVÁ

*Ekonomická univerzita v Bratislave, Fakulta aplikovaných jazykov, Dolnozemska cesta 1, Bratislava, Slovensko
Email: zuzana.gasova@euba.sk*

Publikácia *Od textu k prekladu XVI – 1. časť* je kolektívnou monografiou, ktorá je primárne venovaná prienikom odborného textu a jeho prekladu. Radí sa do série rovnomenných publikácií s rovnakým zameraním. Počas dlhoročnej tradície jej vydávania reflektujú stáli aj noví autori témy odborného textu a prekladu a ich vzájomnú spätosť v premenách času. Čitateľovi tak ponúkajú možnosť kontinuálneho sledovania trendov v danej oblasti a zachytávaním aktuálnych aspektov tejto problematiky odrážajú príspevky v každej novej publikácii postupný nárast poznania. Nie je tomu inak ani v aktuálnej, recenzovanej kolektívnej monografii. Táto pozostáva z trinástich príspevkov od štrnástich autorov – slovenských odborníkov pôsobiacich v akademickom prostredí a/alebo v prekladateľskej či tlmočnickej praxi.

Publikácia *Od textu k prekladu XVI – 1. časť* nesie aj pečať projektu *KEGA – 022UMB-4/2021 Využitie informačných technológií ako inovatívny faktor interdisciplinárnej edukácie budúcich prekladateľov a právnikov*, v rámci ktorého vznikla. Ťažiskovými sú preto príspevky, v ktorých sa prelínajú perspektívy právneho odborného textu a jeho interdisciplinárnej edukácie alebo im dominuje aspekt odborného právneho jazyka ako takého. Zaujímavý a aktuálny pohľad skúmania úradných a právnych textov volí Alena Ďuricová, ktorá svoju pozornosť zameriava na prelínanie sa takýchto textov s jazykom pandémie. Vyzdvihuje predovšetkým expresívnosť a obraznosť pomenovaní odrážajúcich pandemickú situáciu ako aj ich rolu v úradnej komunikácii a v právnych textoch. Zachytením a analýzou nových termínov, slov a slovných spojení vzniknutých v kontexte pandémie ponúka čitateľovi možnosť nahliadnuť do procesov premeny jazyka pod vplyvom aktuálnej situácie, a zároveň tak dokladá dynamický charakter jazyka. Helena Mazurová približuje prostredníctvom svojho príspevku osobitosti právneho textu vyplývajúce z reflexie práva ako špecifickej spoločenskej činnosti neoddeliteľne späté s jazykom. Kľúčovým pre jej nazeranie je pragmatický aspekt. Ako východiskovú stavia do popredia teóriu rečových aktov vo všeobecnosti, a následne ju aplikuje na právne texty. V príspevku Jarmily Pátkovej je na základe analýzy vlastného korpusu ozrejmenej rola predložkových výrazov v textoch francúzskeho pracovného práva v komparácii s textami bežného jazyka. Autorka analyzuje sémantické rozdiely a poukazuje na príslušné konzekvencie v procese translácie. Lenka Poľáková vo svojom príspevku približuje právny jazyk v kontexte vzdelávania budúcich prekladateľov a tlmočníkov. S intenciou zostaviť učebnicu právneho jazyka zameranú na jazykový pár *nemčina – slovenčina* pre vyššie spomenutú cieľovú skupinu predstavuje konkrétne východiská procesu prípravy učebnice, vymedzuje spektrum a mieru kompetencií, ktorými majú študenti po úspešnom vzdelávaní disponovať, a zároveň poukazuje na osobitosti právneho jazyka z perspektívy jeho výučby zacielenej na translátologickú prax. Aj autorský tandem Jana Štefaňáková a Monika Némethová sústreďuje pozornosť na právne texty v kontexte univerzitného vzdelávania, podčiarkujúc dôležitosť interdisciplinárneho prístupu. Približujú vybrané teoretické východiská definujúce právny jazyk a prostredníctvom analýzy konkrétneho textového príkladu ozrejmujú aspekty dôležité pre proces efektívneho osvojovania si špecifik právneho jazyka v univerzitnom vzdelávaní s cieľom jeho úspešnej translácie.

Svoje miesto si v hodnotenej kolektívnej monografii nachádzajú aj príspevky zamerané na ďalšie aspekty (odborných) textov – z iných oblastí ako právo – a ich transláciu či edukáciu. Príspevok Martiny Benčekovej venuje prostredníctvom analýzy vlastného korpusu pozornosť procesu jazykového vzdelávania – výučby anglického jazyka v akademickom prostredí – s akcentáciou roly frazém v odbornom texte. Autorka pritom prihliada na aktuálny výskumný trend prepájania viacerých vedných disciplín a odborov. Blanka Jenčíková spracováva tému konzekutívneho tlmočenia v priemyselnej výrobe a premieta dopady špecifickej rámcovej komunikačnej situácie a osobitostí komunikačných stratégií na prácu tlmočníka. Ťažiskovou a z praktického pohľadu veľmi zaujímavou časťou príspevku je analýza slovenských profesionalizmov ovplyvnených nemeckým jazykom, používaných v slovenských podnikoch s nemeckou materskou spoločnosťou, ktoré autorka zozbierala počas tlmočnickej praxe. Príspevok Martiny Kášovej je, ako uvádza sama autorka, sondou do problematiky prekladu historických textov. V centre pozornosti stojí historický text vydaný v roku 1662, ktorý je prvou časťou

politickej trilógie a jeho autorom je prešovský richtár, diplomat, lekár a lekárnik Ján Weber. Po krátkom exkurze približujúcim obsahové a štylistické charakteristiky východiskového textu prechádza autorka príspevku k systematickej analýze prekladateľských problémov, s ktorými bola konfrontovaná. Čitateľovi tak precíznym spôsobom dáva možnosť nahliadnuť do procesu prekladu daného typu historických textov a prostredníctvom zaujímavých názorných príkladov ozrejmuje jeho špecifiká. Jaroslav Stahl upriamuje pozornosť na analýzu roly a dôležitosti tlmočníka v kontexte špecifik tlmočnickeho trhu na Slovensku a v Rakúsku. Prostredníctvom dotazníkovej metódy realizuje prieskum o využívaní tlmočnických služieb na území Slovenska a Rakúska, zohľadňujúc viaceré konkrétne aspekty. Čitateľa celkom iste zaujme výskum okolností, za ktorých sa klient rozhodne tlmočnicke služby nevyužiť, ale aj zisťovanie následných postupov vyplývajúcich z takéhoto rozhodnutia, či odpovede na otázku, aké sú dôsledky neprítomnosti tlmočníka na podujatí so zahraničnými participantmi. Záverom autor príspevku súhrnne konštatuje, aký vplyv majú zistené skutočnosti na rolu tlmočníka a tlmočnický trh skúmaných oblastí v súčasnosti. Marketa Štefková si ako tému svojho príspevku zvolila veľmi aktuálnu oblasť, a síce oblasť prekladu a tlmočenia vo verejných službách. V úvode príspevku ozrejmuje význam spojenia *preklad a tlmočenie vo verejných službách* tým, že ho spája s komunikáciou medzi štátom a cudzincami neovládajúcimi úradný jazyk príslušného štátu a vymedzuje typické komunikačné okruhy (vzdelávanie, zdravotníctvo, právo, administratíva a pod.). Autorka príspevku následne konfrontuje preklad a tlmočenie vo verejných službách s modelmi translačnej politiky a doplní ďalšie informácie doložené na báze prípadovej štúdie vo vybraných krajinách strednej Európy. V takomto kontexte poukazuje na možnosti profesionalizácie tohto typu prekladu a tlmočenia s intenciou – ako sama vyjadruje – formulovať odporúčania pre efektívnu translačnú politiku v tejto oblasti na Slovensku. Možnosti prekladu vybraného beletristického textu (konkrétne románu *Nikdy* od Kena Folletta) za pomoci nástrojov CAT tvoria centrálnu tému príspevku Barbory Vinczeovej. Autorka článku je zároveň prekladateľkou vyššie uvádzaného románu, a preto je jej príspevok cenným zdrojom informácií z takpovediac „prvej ruky“. Za pomoci komentovania prekladového procesu a uvedením širokého spektra autentických príkladov dokladá Barbora Vinczeová možné výhody použitia nástrojov CAT aj pri preklade konkrétneho vybraného literárneho textu. Ukazuje tak, že všeobecne vžitá predstava o efektívnom využívaní nástrojov CAT len pri preklade vecných, resp. odborných textov nemusí mať absolútnu platnosť. V závere svojho príspevku formuluje predpoklady, ktoré indikujú možnosť efektívneho použitia prístrojov CAT pri preklade vybraného beletristického textu. Podnetným príspevkom tvoriacim súčasť kolektívnej monografie je aj článok Filipa Kalaša, v ktorom autor z diachrónnej perspektívy komparatívne uchopil kolokácie obsahujúce nemecký a anglický ekvivalent lexémy *voda*. Prostredníctvom analýzy vybraných, frekventovaných kolokátorov prislúchajúcich jednotlivým časovým periódam (ide o dekády v časovom rámci 1946 – 2018 pre nemeckú a 1940 – 2019 pre anglickú lexému) odvodzuje autor zaujímavé súvislosti dotýkajúce sa predovšetkým dobového spoločensko-politického a ekonomického obrazu sveta v rámci oboch zvolených oblastí a poukazuje na ich vzájomné prieniky a odlišnosti. Oľga Wrede vo svojom príspevku vyzdvihuje dôležitosť inovatívnych prístupov v kontexte súčasného univerzitného vzdelávania a ponúka pekný príklad, ako možno takúto ambíciu naplniť pomocou realizácie projektu KEGA. Prostredníctvom precízneho opisu jednotlivých fáz riešenia projektu zameraného na vytvorenie podcastov študentmi akcentuje interdisciplinárnu perspektívu – prepojenie odbornej, cudzojazyčnej a mediálnej kompetencie, ktoré sa spájajú so svetmi hospodárskej nemčiny (ako cudzieho jazyka) a žurnalistiky. V závere príspevku poukazuje na viaceré benefity, ktoré realizácia projektu prináša. Okrem iného možno spomenúť bezprostredné prepojenie s praxou, ktoré vedie k prirodzenému zvyšovaniu rozličných kompetencií študentov (jazyková, odborná, rešeršná, mediálna atď.).

Vyššie predstavené spektrum príspevkov, ktorých spoločným menovateľom je odborný text v kontexte jeho translácie a edukácie s presahom do interdisciplinárnej sféry, odráža pestrosť možností uchopenia skúmanej problematiky, a dáva tak vzniknúť zaujímavej mozaike článkov. Publikácia je preto celkom iste prínosným príspevkom k skúmaniu odborného textu z rozličných perspektív a má potenciál zaujať stálych i nových čitateľov.